

petencefordeling. Uddannelsesinstitutionernes styring sker i et samspil mellem

- bestyrelsen, hvor elever/studerende ofte har sæde
- den daglige ledelse (skoleleder/direktør/ rektor el.lign.) og
- de rådgivende organer, herunder elevråd/ studerendes råd

Der gælder dog særlige forhold på universitetslovsinstitutionerne og ingeniørhøjskolerne, der har en helt anderledes ledelsesstruktur. Det skyldes primært, at der er en lang og stærk tradition for kollegial ledelse.

Udviklingen mod den nuværende struktur tog sit afsæt i styrelsesreformerne i 1980'erne. Her blev kompetencen styrket for uddannelsesinstitutionernes daglige ledelse. Lederen fik tillagt afgørende indflydelse på uddannelsesinstitutionens daglige drift, der dog stadig skal ske med respekt for de overordnede rammer, der er fastsat af bestyrelsen og/eller kommunalbestyrelsen henholdsvis amtsrådet. På et enkelt område, universitetslovsinstitutionerne, bevarede man de kollegiale organer, dog med nye overordnede opgaver.

Denne styrelsesstruktur med bestyrelsen som det øverste organ blev yderligere styrket op gennem 1990'erne med styrkelse af de eksisterende bestyrelser og oprettelse af bestyrelser på flere uddannelsesområder. Der var ikke længe til tro, at detailbeslutninger på det politiske plan eller i centraladministrationen giver den bedste styring. Lokale behov og muligheder, brugernes frie valg, selvregulerende mekanismer og de ansattes engagement i deres egen institutions trivsel skal spille en større rolle i styringen.

Repræsentationerne i bestyrelserne afspejler de interesser, der er knyttet til den enkelte institutions virke, og bestyrelserne er som følge deraf meget forskelligt sammensat. Det samme gør sig gældende, når der ses på omfanget og karakteren af elever og studerendes medlemskab af bestyrelserne. Elever og studerende har i en årrække været repræsenterede i bestyrelserne på fx folkeskoler, erhvervsskoler, gymnasier/hf-kurser og ingeniørhøjskoler. Senest er også de lærerstuderende sikret medlemskab af bestyrelsen på seminarierne. Elevrepræsentanter på erhvervsskoler har dog ikke stemmeret. Forklaringen skal her søges i det særlige ansvar, der knytter sig til bestyrelseshvervet på en selvstændig institution.

Inden for de rammer, bestyrelsen fastlægger, varetages den daglige ledelse af institutionens leder, som træffer de administrative og pædagogiske beslutninger, herunder bl.a. afgørelser om arbejdets fordeling blandt lærerne samt konkrete afgørelser vedrørende de enkelte elever og studerende. Det må opfattes som et vigtigt succeskriterium for institutionsledere på alle uddannelsessteder, at interessenterne – herunder ikke mindst elever og studerende – føler, at ledelsen lytter og tager forslag og gode ideer alvorligt.

Til at bistå og rådgive den daglige ledelse er der som omtalt oprettet rådgivende organer, hvis oprettelse og kompetenceområde er sikret og beskrevet i lov eller bekendtgørelse. Der eksisterer dog i praksis inden for mange uddannelsesområder også uformelle organer og ad hoc-udvalg med forberedende/rådgivende funktioner, dvs. hvor oprettelsen alene er sket på institutionens eget initiativ, og hvor organet er tillagt en kompetence, der ligger uden for de formelle organers kompetenceområde. De formelle organer er ofte tillagt en bred kompetence, eksempelvis pædagogisk råd på folkeskoleområdet, men formelle rådgivende organer kan også have en mere specifik kompetence som eksempelvis et sikkerhedsudvalg, oprettet i medfør af de arbejdsretlige regler.

Særligt for så vidt elevers og studerendes repræsentation i sikkerhedsudvalg, satte regeringen allerede i 1995 fokus på de sikkerheds- og sundhedsmæssige forhold i undervisningen. På baggrund af anbefalinger fra et tværministerielt udvalg – der havde haft til opgave at kortlægge dette område – er der på de enkelte uddannelsesområder iværksat initiativer, der skal fremme de sikkerheds- og sundhedsmæssige forhold for elever og studerende. Såvel ungdomsuddannelser som de videregående uddannelser er i denne forbindelse blevet opfordret til at inddrage elever og studerende i skolernes sikkerhedsorganisation. Således har elever og studerende nu fået observatørstatus i flere uddannelsesinstitutioners sikkerhedsudvalg. På folkeskoleområdet er elevernes inddragelse blevet særlig sikret, idet det af folkeskoleloven fremgår, at skolelederen skal inddrage eleverne i sikkerheds- og sundhedsmæssige spørgsmål.

Et særligt kendetegn er det imidlertid, at elev-/studenterrådernes funktion og kompetence sjældent er udtømmende beskrevet i de respektive regelsæt. En undtagelse er eleverne på erhvervsskolerne, hvor det fremgår af